

Cercetări arheologice medievale pe Dealul Piscului

RADU CIUCEANU

Cercetările efectuate în cursul anului 1989 — campania de vară și toamnă — de către Muzeul de istorie și artă a municipiului București, în colaborare cu Facultatea de Istorie-Filozofie București, în Dealul Piscului, au continuat descoperirea satului medieval, „Măicănești-ot-Dimbovița”¹. De asemenea, în aceeași zonă au fost extinse cercetările arheologice asupra necropolei satului sus-menționat.

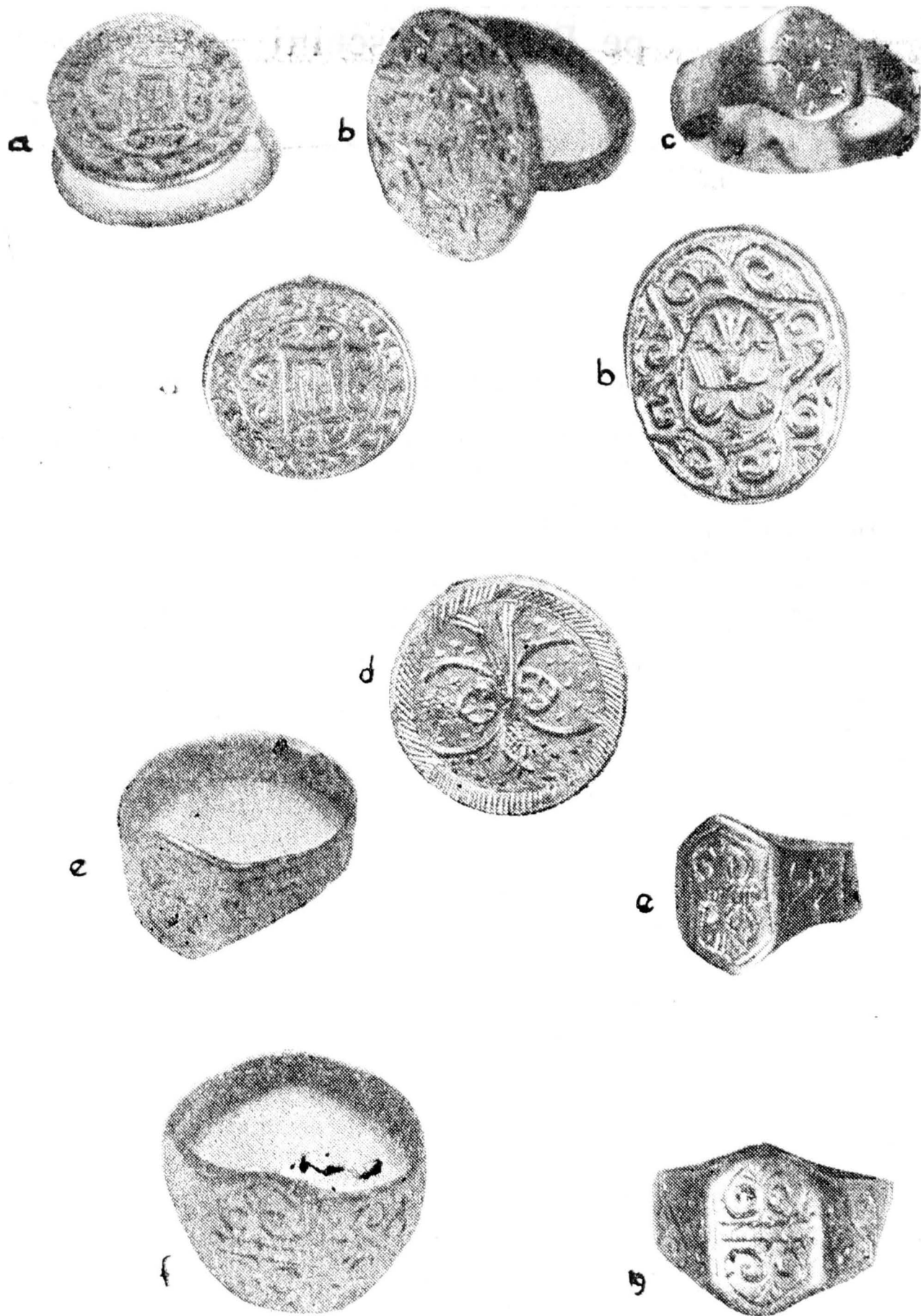
Dacă primele două campanii de săpături arheologice din Dealul Piscului își propuseseră ca obiectiv cercetarea exhaustivă a necropolei feudale, ultimele două din anul 1989 și-au concentrat atenția asupra posibilităților de depistare a așezării rurale ce se putea bănuși că se află în imediata apropiere. Prima etapă a cercetării a fost marcată de deschiderea a trei secțiuni: XX, XXI și XXII. Pe terenul cercetat există în prezent un parc: precizarea și fixarea săpăturilor au fost favorizate de recoltarea de la suprafață a unui material prefeudal și feudal. Prin specificul problemelor pe care le-a ridicat, săpătura arheologică din zonă a dobândit un caracter net de salvare, căci o bună parte a suprafeței cercetate va fi destinată unor amenajări legate de parcul învecinat.

Stratigrafia, destul de simplă și evidentă în secțiune, relevă un strat vegetal — aici ca și în zona de sud-est unde se află localizată necropola, terenul a fost decapat pînă la jumătate de metru — sub care apare, la mică distanță, nivelul de cultură feudal exprimat printr-o bandă continuă de cenușiu-deschis, urmat de un registru de pămînt cenușiu închis ce suprapune un strat subțire de castaniu — solul viu.

Îngroparea habitatului la aproximativ 0,70—0,80 m îi oferea locuinței și locuitorilor ei acel microclimat avantajos într-o regiune cu ierni aspre și veri toride, ferind-o în același timp de rafalele vînturilor, deosebit de puternice în această zonă.

O altă problemă este conturarea aglomerării pe o suprafață relativ mică a unui număr mare de locuințe. Este drept că pînă acum cercetarea s-a limitat la un teritoriu de aproximativ 1 000 mp incluzînd și sondajele. Pe această suprafață, concentrarea rămîne însă un fapt izbitor cu atît mai mult cu cît terenul pare a fi fost favorabil unei dispersări; se pot inversa însă datele problemei, afirmîndu-se că tocmai aceasta nu s-a urmărit și că cercetarea noastră nu a surprins decît un fragment din satul Măicănești-ot-Dimbovița.

Inventarul casnic și agricol sărac — s-au găsit două cuțite, o fusaiolă, ace, două undițe — denotă că locuitorii au părăsit satul înainte de incendiere, într-un răgaz care le-a permis salvarea bunurilor individuale sau colective. Totuși, puțînătatea inventarului agricol poate marca ocupația de frunte a locuitorilor acestui sat: creșterea vitelor.

Planșa 1. Podoabe descoperite în necropola medievală cercetată la Dealul Piscului.

Inițierea și dezvoltarea săpăturilor arheologice din Dealul Piscului, chiar dacă nu au constituit o premieră au ajuns în scurt timp la rezultate surprinzătoare; coroborându-se izvoarele scrise cu rezultatele furnizate de arheologie s-a ajuns la descoperirea vetrei unei vechi așezări ce a „colaborat“ la formarea Bucureștiului, sporind astfel cu încă unul lista celor 41 de sate deja cunoscute. Mai întâi, rezultatele obținute ne-au permis datarea cimitirului între sfârșitul veacului al XIV-lea și sfârșitul veacului al XVI-lea, precum și identificarea unui strat gros de incendiu ce acoperă așezarea.

Decalajul dintre primul și cel de-al doilea nivel de înhumare — atestat și prin cele două nivele de arsură în B₅ — se leagă de un alt moment dramatic din viața satului și care coincide cu vajnica luptă a viteazului domn Radu de la Afumați, Radu de la Rimnic împotriva deselor incursiuni otomane întreprinse în Cîmpia Munteană. Cu acest prilej, sătenii au băjenit, dar atunci cînd pericolul s-a îndepărtat au revenit și viața și-a reluat firul. Cimitirul feudal, componentă obligatorie a oricărei așezări românești, prezintă cîteva particularități specifice: are un caracter unitar — subiecții aparținînd tuturor categoriilor de vîrstă — cu mențiunea că emeile, în raport cu bărbații, sînt la o paritate relativă, fiind evidentă apartenența lor la acel tip somatic autohton ce conferă așezării continuitate și valoare².

Descoperirea unui inventar funerar de excepție deschide larg porțile interpretărilor și opțiunilor. De la ipoteza că purtătorii de veșminte țesute din fir de metal prețios și inele de argint cu emblematică balcano-bizantină au aparținut unei aristocrații rurale ale cărei „domenii“ întîrzie însă să iasă la lumină, pînă la ipoteza că acest inventar prețios este aulic prin reprezentarea lui simbolică — vulturi bicefalici, păsări cu ciocul întors —, distanța este relativ mică (*Pl. I*). Indiferent de poziția lor socială, acești înstăriți sînt pătrunși toți de importanța obiectelor de podoabă pe care le au în inventar și pe care le iau „dincolo“ ca semn al propriei lor valori. Oricum, la o analiză a raportului social și economic dintre așezare și cimitir nu trebuie uitat elementul dispunerii satului Măicănești-ot-Dîmbovița, prin poziția sa geografică, în primul cerc al satelor satelit ale Capitalei, care puteau oferi posibilitatea înhumării pe teritoriul lor a unor dregători împreună cu familiile lor. Fără pietre tombale, fără reședință și locaș de cult în apropiere; dacă a fost așa, de ce numai unii dintre ei sînt purtători de podoabe?

Controversatele probleme ridicate de cercetările arheologice și istorice din Dealul Piscului își vor găsi cîndva rezolvarea atît prin aprofundarea cercetării de teren cît și pe calea grea, plină de capcane, a apropierii de mentalitatea evului mediu românesc.

Note

¹ Un alt sat cu același nume a existat pe malul Colentinei, fiind menționat în actele vremii sub denumirea „Măicănești-ot-Colentina”. Și vatra acestei așezări rurale a fost cercetată arheologic făcându-se precizarea existenței ei încă din secolul al XIV-lea. Vezi „Documente privitoare la Istoria României. B. Țara Românească, veac XVI”, vol. III, p. 143 și Panait I. Panait „Săpăturile de la Bucureștii Noi, 1960, sectorul Măicănești”, în Cercetări arheologice în București, I, 1964, p. 126–131; șantierul arheologic Băneasa – Străulești, Așezarea feudală, în București, II, 1965, p. 190–222.

A se vedea raportul prizii și considerațiile antropologice în volumul de față.

Fouilles archéologiques médiévales à Dealul Piscului

RÉSUMÉ

RADU CIUCEANU

Dans l'ancienne station archéologique de Dealul Piscului on a effectué des fouilles dans l'aire d'un village médiéval: Măicănești-ot-Dimbovița. Attesté seulement au XVIe siècle, le village manifeste son existence dès la fin du XIVe. Il reste en place jusque vers la fin du XVIe siècle. On en a excavé des habitations et une partie du cimetière. L'inventaire funéraire est formé de bagues d'un grand intérêt scientifique et artistique, de boucles d'oreilles, de pièces vestimentaires, etc. Les fouilles de Dealul Piscului se poursuivent.

Explication des figures

Planche I. Bagues découvertes pendant des fouilles archéologiques pratiquées dans la nécropole médiévale de Dealul Piscului.

